

सान्नी त्रिवेणी गाउँपालिका, कालीकोट

शिक्षाको वार्षिक स्थिति
प्रतिवेदन (असर) २०२२
Annual Status of Education
Report (ASER) 2022



EDUCATIONOUTLOUD
advocacy & social accountability



१. असर (ASER) को परिचय

१. असर (ASER) को परिचय	१
२. सर्वेक्षण गरिएको क्षेत्र : कालीकोट जिल्लाको सान्नी त्रिवेणी गाउँपालिका	२
३. असर (ASER) सर्वेक्षण प्रक्रिया	२
३.१) गाउँका प्रमुख व्यक्तिलाई भेटेर गाउँका जानकारीहरू सङ्कलन गर्ने	२
३.२) नक्सा कोर्ने, घरपरिवार छनोट गर्ने र घरपरिवारको सर्वेक्षण गर्ने	२
३.३) ५ देखि १६ वर्ष उमेर समूहका बालबालिकाहरूको सिकाइ उपलब्धि मापन	३
४. असर (ASER) सिकाइ उपलब्धि मापनका नमूना प्रश्नपत्र	३
४.१) नेपाली विषयको प्रश्नपत्रको नमूना	३
४.२) गणित विषयको प्रश्नपत्रको नमूना	४
४.३) अङ्ग्रेजी विषयको प्रश्नपत्रको नमूना	५
५. सिकाइ उपलब्धि मापनबाट प्राप्त नतिजा	६
६. तथ्याङ्कहरूको विश्लेषण	१४
७. निष्कर्ष	१५
८. असर (ASER) कालीकोटमा काम गर्ने समूह	१५

१. असर (ASER) को परिचय

शिक्षाको वार्षिक स्थिति प्रतिवेदन (Annual Status of Education Report – ASER) नागरिकहरूको नेतृत्वमा बालबालिकाहरूको सिकाइको मापन गर्ने (Citizen-led Assessment -CLA) सर्वेक्षण हो। यस सर्वेक्षणमा स्थानीय समुदायका सदस्यहरूमध्ये विशेष गरी समुदायका युवाहरूलाई ५-१६ वर्ष उमेर समूहका सबै बालबालिकाहरूको साक्षरता र गणित अङ्कको सिकाइमा हासिल गरेका उपलब्धिहरूको मापन गर्न परिचालन गरिएको छ। यो घरपरिवारमा आधारित सर्वेक्षण हो र यसले विद्यालय जाने, विद्यालय बीचमै जान छाडेका र विद्यालयमा कहिल्यै भर्ना नै नगरिएका सबै बालबालिकाहरूलाई समेटेछ। नेपालमा परम्परागत रूपमा हुने गरेका सिकाइ मापन वा परीक्षाहरूले घरमै अध्ययन गरेका, विद्यालय बाहिर रहेका र विद्यालय बीचमै जान छाडेका बालबालिकाहरूलाई नसमेटेका कारण स्थानीय रूपमा आधारित सिकाइ उपलब्धि मापनका विधिहरूको प्रयोग गरिनु आवश्यक मानिएको छ।

नेपालको नयाँ संघीय संरचना अनुरूप असर नेपाल (ASER Nepal) ले बालबालिकाको शिक्षण सिकाइका क्षेत्रमा दुई वटा कार्य गर्ने लक्ष्य लिएको छ। पहिलो लक्ष्य हो- स्थानीय युवाहरूलाई परिचालन गरी उनीहरूलाई शिक्षा क्षेत्रमा सक्रिय रूपमा संलग्न गराउने। त्यसैगरी दोस्रो लक्ष्य हो- असर नेपाल (ASER Nepal) ले विशेषगरी बालबालिकाहरूको सिकाइ उपलब्धि सम्बन्धी तथ्याङ्कहरू सरल, सस्तो र प्रभावकारी तरिकाले सिर्जना गर्ने भएकाले नगरपालिका तथा गाँउपालिकाका प्रमुखहरूसँग मिलाई उनीहरूलाई त्यस ठाँउको शिक्षासम्बन्धी तथ्याङ्क प्रदान गराउने। असर सर्वेक्षण स्थानीयतालाई विश्वव्यापी रूपमा जोड्ने एउटा राम्रो माध्यम हो किनकि यसले वडा र स्थानीय सरकारलाई दिगो विकासका लक्ष्यहरूमध्ये विशेष गरी शिक्षासम्बन्धी लक्ष्य ४ तर्फ स्थानीय निकायहरूले गरेका प्रगतिहरूलाई नियाल्न सहयोग पुऱ्याउँछ।

असर नेपाल (ASER Nepal) ले देशव्यापी रूपमा नै सर्वेक्षण गर्ने लक्ष्य राखेको छ। यस विधिमा प्रयोग गरिएका सामग्रीहरू सरल हुनुका साथै समय अनुकूल परिवर्तन गरी प्रयोग गर्न मिल्ने र सहज रूपमा बुझ्न सकिने भएकाले विभिन्न तहमा फरक फरक स्थानहरूमा लागू गरिसकिएको छ। हालसम्म असर नेपाल (ASER Nepal) द्वारा पर्सा जिल्ला (२०१६), मधेश प्रदेश (२०१९), काठमाडौँको बूढानीलकण्ठ नगरपालिका (२०१७-२०१८) र कर्णाली प्रदेश (२०२१-२०२२) मा सर्वेक्षण कार्य सञ्चालन गरिएको छ। बालबालिकाको सिकाइ उपलब्धि मापन गर्न र त्यस सम्बन्धी कार्यक्रमहरू तर्जुमा गर्न असर नेपाल (ASER Nepal) का सामग्री पनि विभिन्न सामुदायिक संघसंस्थाद्वारा केही हदसम्म प्रयोग गरिएका छन्।

असर नेपाल (ASER Nepal) ले स्थानीय, प्रादेशिक र राष्ट्रिय स्तरमा गुणस्तरीय शिक्षाका लागि असर सिकाइ उपलब्धि मापनका सर्वेक्षणहरू सञ्चालन र वकालत गर्न नेपालमा “साउथ एसियन असेसमेन्ट अलायन्स : कम्युनिकेटिङ एण्ड कोल्याबोरेटिङ फर चेन्ज” (The South Asian Assessment Alliance: Communicating and Collaborating for Change) शीर्षकको परियोजना कार्यान्वयन गरिरहेको छ। ग्लोबल पार्टनरसिप फर एजुकेशन- जिपिई (Global Partnership for Education - GPE) को आर्थिक सहयोगमा सन् २०२१ देखि जुन २०२३ सम्म कार्यान्वयन हुने यस परियोजनालाई स्ट्रीट चाइल्ड युकेको नेतृत्वमा असर नेपाल (ASER Nepal) लगायत खाना (अफगानिस्तान), अशोका म्यानमार (म्यानमार) र वेभ फाउन्डेसन (बङ्गलादेश) जस्ता संस्थाहरूसँग समन्वय गरी चार वटा देशमा कार्यान्वयन भइरहेको छ। यस परियोजना अन्तर्गत असर नेपाल (ASER Nepal) ले कर्णाली प्रदेशको दैलेख, जाजरकोट, कालीकोट, सल्यान र सुर्खेतमा सिकाइ उपलब्धि मापन सर्वेक्षण गर्ने कार्य विस्तार गरेको हो।

२. सर्वेक्षण गरिएको क्षेत्र: कालीकोट जिल्लाको सान्नी त्रिवेणी गाउँपालिका

कालीकोट नेपालको कर्णाली प्रदेशमा रहेका १० वटा जिल्ला मध्येको एक पहाडी जिल्ला हो। सान्नी त्रिवेणी गाउँपालिका कालीकोटका ६ वटा गाउँपालिकामध्येको एक हो। सान्नी त्रिवेणी गाउँपालिकाका लुसा, राखुगाउँ, देवपुर, उजेल गाँउ, डाँडाखेत, मेहलमुडी, कीर्तिपुर, मुभ्रा बलिपाता र गाँउटोलमा गरी ९ वटा वडामा असर (ASER) सर्वेक्षण गरिएको थियो। यस गाउँपालिकामा क्षेत्री, ब्राह्मण, तामाङ लगायत विभिन्न जातजातिका मानिसहरूको बसोबास रहेको छ। सन् २०११ को जनगणनाले सान्नी त्रिवेणी गाउँपालिकाको कुल जनसङ्ख्या १२ हजार ८४६ रहेको देखाएको छ। जनगणनाले ६ हजार १४१ जना साक्षर रहेका जसले पढ्न र लेख्न सक्ने देखाएको छ भने ६५० जनाले पढ्न सक्ने तर लेख्न नसक्ने देखाएको छ।

३. असर (ASER) सर्वेक्षण प्रक्रिया

असर (ASER) सर्वेक्षण प्रक्रिया सरल छ र यसमा स्थानीय स्रोतहरूको प्रयोग गरिन्छ। यस गाउँपालिकाको सर्वेक्षण गर्ने क्रममा असर नेपाल (ASER Nepal) को टोलीले असर (ASER) विधिहरूका बारेमा मुख्य प्रशिक्षकहरूलाई तालिम दिएको थियो। त्यसपछि तालिम प्राप्त मुख्य प्रशिक्षकहरूले स्थानीय तहमा स्वयंसेवकहरू छनोट गरेर असर बालबालिकाहरूको सिकाइ उपलब्धि मापन सञ्चालन गर्ने तालिम दिए। यसरी सान्नी त्रिवेणी क्षेत्रका स्वयंसेवकहरूलाई तीन दिनसम्म फिल्डमा प्रयोगात्मक गतिविधिहरू सञ्चालन गरी तालिम दिइएको थियो। प्रशिक्षणका क्रममा स्वयंसेवकहरूलाई बाल संरक्षण र सुरक्षा नीतिका विषयमा पनि तालिम दिइएको थियो। असर नेपाल (ASER Nepal) को सिकाइ उपलब्धि मापन र सर्वेक्षणका प्रक्रियाहरू संक्षिप्तमा निम्नानुसार छन् :

३.१) गाउँका प्रमुख व्यक्तिलाई भेटेर गाउँका जानकारीहरू सङ्कलन गर्ने

असर (ASER) स्वयंसेवकहरू अध्ययनका क्रममा गाउँमा गएपछि सबैभन्दा पहिले गाउँका प्रमुख व्यक्तिलाई भेटेर आफू त्यहाँ आउनुको उद्देश्यबारे बताउँछन्। गाउँका प्रमुख भन्नाले गाउँका कुनै एक व्यक्ति जस्तै: वडा अध्यक्ष, गाउँका बारेमा जानेबुझेका जेष्ठ नागरिक वा हामीले सर्वेक्षण गर्न लागेको गाउँघरसँग परिचित कुनै पनि व्यक्ति हुन सक्छन्। उनीहरूले गाउँसँग सम्बन्धित जस्तै: गाउँमा रहेका विद्यालयको सङ्ख्या, त्यहाँ उपलब्ध सुविधा तथा सर्वेक्षण पुस्तिकामा सोधिएका कुराहरूबारे जानकारी दिन्छन्। सर्वेक्षणलाई सहज बनाउनको लागि त्यस्ता स्रोत व्यक्तिसँग गरिने कुराकानीको यो प्रक्रिया महत्वपूर्ण रहेको छ।

३.२) नक्सा कोर्ने, घरपरिवार छनोट गर्ने र घरपरिवारको सर्वेक्षण गर्ने

गाउँका प्रमुख व्यक्तिसँग कुराकानी गरेपछि स्वयंसेवकहरूले गाउँको अनुमानित नक्सा कोर्छन् जसले गाउँका बारेमा लगभग सम्पूर्ण जानकारी दिन्छ। यसले स्वयंसेवकहरूलाई गाउँमा उपलब्ध घरपरिवारको सङ्ख्याका साथै त्यस क्षेत्रमा रहेका घरपरिवारको घनत्वबारे पनि जानकारी दिन्छ। प्रत्येक गाउँका घरपरिवारहरू क्लिष्ट घरपरिवार नमूना विधिको प्रयोगका माध्यमबाट पाँचौँ घरपरिवार नियम प्रयोग गरी छनोट गरिन्छ।

३.३) ५ देखि १६ वर्ष उमेर समूहका बालबालिकाहरूको सिकाइ उपलब्धि मापन

अध्ययनका क्रममा घरपरिवार छनोट गरेपछि स्वयंसेवकहरूले घरपरिवारको अवस्था बुझ्न बालबालिकाहरूको सङ्ख्या र विभिन्न घरायसी सामग्री तथा सुविधाको छोटो सर्वेक्षण गर्छन्। त्यसपछि बालबालिका र उनीहरूको शैक्षिक जानकारी लिइसकेपश्चात् उनीहरू असर नेपाल (ASER Nepal) ले उपलब्ध गराएका मापनका सामग्री प्रयोग गरी विद्यालयमा भर्ना भएका, नभएका वा विद्यालय बीचमै जान छाडेका ५ देखि १६ वर्ष उमेर समूहका बालबालिकाको सिकाइ उपलब्धि मापन गर्छन्। सर्वेक्षण र मापनबाट आएका तथ्यहरूलाई मुख्य प्रशिक्षक तथा असर नेपाल (ASER Nepal) को केन्द्रीय टोलीले अनुगमन र पुनः परीक्षण गरिसकेपछि आएका जानकारीलाई इन्ट्री गरी विश्लेषण गरिन्छ।

४. असर (ASER) सिकाइ उपलब्धि मापनका नमूना प्रश्नपत्र

असर (ASER) को सिकाइ उपलब्धि मापनका प्रश्नपत्रहरू 'नेपाल राष्ट्रिय पाठ्यक्रम २०७६' अनुसार कक्षा दुईको तहसँग मिल्ने गरी तयार गरिएको छ। असर (ASER) ले नेपाली, अङ्ग्रेजी र गणित विषयमा बालबालिकाको आधारभूत सिकाइ उपलब्धिको मापन गर्छ। मापन गर्दा प्रयोग गरिएका प्रश्नपत्रहरूका नमूना तल दिइएका छन् :

४.१) नेपाली विषयको प्रश्नपत्रको नमूना

अक्षर (Letter)

ए घ ज न र
स अ प व म

शब्द (Word)

कान मह घर
थाल भाइ फूल
नाम डर तर
बल

अनुच्छेद २ (Paragraph 2)

यो मेरो गाउँ हो ।
मेरो गाउँमा वन छ ।
जाडोमा यहाँ बाघ आउँछ ।
यो गाउँमा मेला लाग्छ ।

कथा (Story)

कविताको घरमा बगैँचा छ । उनको बगैँचामा राम्रा फूलहरू छन् ।
उनको मन पर्ने फूल गुलाफ हो । हरेक दिन उनी फूलहरूमा पानी
हालिन्छन् । उनले फूलको गुच्छा बनाएर कोठामा राखिन् । यो देखेर
उनको आमाबुवा खुशी हुनुभयो । उनलाई बगैँचामा रमाईलो
लाग्छ । उनी त्यहाँ आफ्नो कुकुर कालेसँग खेल्छिन् । काले धेरै
चकचक गर्छ । काले कविताको साथी हो ।

चित्र नं. १ : नेपाली विषयको प्रश्नपत्रको नमूना

नेपाली विषयको सिकाइ उपलब्धि मापनको तथ्याङ्क कसरी बुझ्ने ?

नेपाली विषयको सिकाइ उपलब्धि मापनमा पाँच वटा स्तर छन् । प्रत्येक स्तरको विवरण तल संक्षिप्तमा उल्लेख गरिएको छ :

स्तर	अर्थ
सिकारु	बालबालिकाले कम्तीमा पनि ४ वटा नेपाली अक्षर चिन्न सक्दैनन् ।
अक्षर	बालबालिकाले कम्तीमा ४ वा ४ भन्दा बढी नेपाली अक्षर चिन्न सक्छन् तर नेपाली शब्द पढ्न सक्दैनन् ।
शब्द	बालबालिकाले कम्तीमा ४ वा ४ भन्दा बढी नेपाली शब्द पढ्न सक्छन् तर स्पष्ट रूपमा वाक्य पढ्न सक्दैनन् ।
अनुच्छेद	बालबालिकाले एउटा अनुच्छेदमा ३ वा ३ भन्दा कम स्थानमा उच्चारणगत त्रुटि गरी नेपाली भाषाका सरल वाक्य सजिलै पढ्न सक्छन् ।
कथा	बालबालिकाले कथा पढ्ने क्रममा ३ वा ३ भन्दा कम उच्चारणगत त्रुटिसहित स्पष्ट रूपमा पढ्न सक्छन् ।

४.२) गणित विषयको प्रश्नपत्रको नमूना

अङ्क ज्ञान १-९ (Number Knowledge 1-9)

७ १ ९ ८ ४
२ ६ ३

जोड (Addition)

$$\begin{array}{r} ३६ \\ + २९ \\ \hline \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} ५८ \\ + ४७ \\ \hline \hline \end{array}$$

घटाउ (Subtraction)

$$\begin{array}{r} ७३ \\ - ६५ \\ \hline \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} ९२ \\ - १४ \\ \hline \hline \end{array}$$

अङ्क ज्ञान १०-९९ (Number Knowledge 10-99)

५२ ६२ ८९
३७ ९४ ६३
२५ ७१ १४
५८

भाग (Division)

$$४ \overline{) ९६} (\quad ७ \overline{) ६३} ($$

समस्याको हल गर्नुहोस् (Word Problem)

जनक र मिना मिल्ने साथी हुन् । मिनासंग ९ ओटा सिसाकलमहरु छन् । जनकले मिनासंग ४ ओटा सिसाकलमहरु लियो भने अब मिनासंग कतिओटा सिसाकलमहरु बाँकि छन् होला ?

गणित विषयको सिकाइ उपलब्धि मापनको तथ्याङ्क कसरी बुझने ?

गणित विषयका सिकाइ उपलब्धि मापनमा सात वटा स्तर छन् । प्रत्येक स्तरलाई संक्षिप्त रूपमा तल वर्णन गरिएको छ :

स्तर	अर्थ
सिकारु	बालबालिकाले कम्तीमा ४ वटा अङ्क पहिचान गर्न सक्दैनन् ।
एक अङ्क	बालबालिकाले कम्तीमा ४ वा ४ भन्दा बढी एक अङ्कको सङ्ख्या पहिचान गर्न सक्छन् तर दुई अङ्कको सङ्ख्या पहिचान गर्न सक्दैनन् ।
दुई अङ्क	बालबालिकाले कम्तीमा ४ वटा दुई अङ्कका सङ्ख्या पहिचान गर्न सक्छन् तर जोड गर्न सक्दैनन् ।
जोड	बालबालिकाले जोडका दुई वटा हिसाब गर्न सक्छन् ।
घटाउ	बालबालिकाले सापटी लिएर गर्नु पर्ने दुई वटै घटाउका हिसाब गर्न सक्छन् ।
भाग	बालबालिकाले दुई अङ्कको सङ्ख्यालाई एक अङ्कको सङ्ख्याले भाग गर्दा शेष नआउने हिसाब गर्न सक्छन् ।
समस्याको हल	बालबालिकाले दिइएको भाषागत समस्यालाई पढेर, बुझेर त्यसको सही समाधान गर्न सक्छन् ।

४.३) अङ्ग्रेजी विषयको प्रश्नपत्रको नमूना

अक्षर (Letter)

d f j t b
m p k z v

शब्द (Word)

Goat Tree Sad
Lazy Open Play
Rose See Year
Meat

अनुच्छेद १ (Paragraph 1)

Mina lives in a village.
She likes to eat apples.
She sings very well.
Today is her birthday.

कथा (Story)

Kusum has two dogs, Kalu and Seru. They were playing in the garden. It rained heavily. Kalu got stuck between the bushes. Kalu cried. Kusum heard the cry. She went to the garden. Kusum helped Kalu. He stopped crying. He started playing again with Seru.

अङ्ग्रेजी विषयको सिकाइ उपलब्धि मापनको तथ्याङ्क कसरी बुझने ?

अङ्ग्रेजीको सिकाइ उपलब्धि मापनमा पाँच वटा स्तर छन् । प्रत्येक स्तरको विवरण तल संक्षिप्त रूपमा उल्लेख गरिएको छ :

स्तर	अर्थ
सिकारु	बालबालिकाले कम्तीमा पनि ४ वटा अङ्ग्रेजी अक्षर चिन्न सक्दैनन् ।
अक्षर	बालबालिकाले कम्तीमा ४ वा ४ भन्दा बढी अङ्ग्रेजी अक्षर चिन्न सक्छन् तर अङ्ग्रेजी शब्द पढ्न सक्दैनन् ।
शब्द	बालबालिकाले कम्तीमा ४ वा ४ भन्दा बढी अङ्ग्रेजी शब्द पढ्न सक्छन् तर स्पष्ट रूपमा वाक्य पढ्न सक्दैनन् ।
अनुच्छेद	बालबालिकाले एउटा अनुच्छेदमा ३ वा ३ भन्दा कम उच्चारणगत त्रुटि गरी अङ्ग्रेजी भाषाका सरल वाक्य सजिलै पढ्न सक्छन् ।
कथा	बालबालिकाले कथा पढ्ने क्रममा ३ वा ३ भन्दा कम उच्चारणगत त्रुटिसहित स्पष्ट रूपमा पढ्न सक्छन् ।

५. सिकाइ उपलब्धि मापनबाट प्राप्त नतिजा

तालिका नं. १ : सर्वेक्षण र सिकाइ उपलब्धि मापन कार्यमा सहभागी भएका बालबालिकाको सङ्ख्या

लिङ्ग	सर्वेक्षण गरिएका बालबालिकाहरूको सङ्ख्या	सिकाइ उपलब्धि मापन गरिएका बालबालिकाहरूको सङ्ख्या
बालक	२८७	२५२
बालिका	३१६	२८५
कूल बालबालिका	६०३	५३७

तालिका नं. १ ले सान्नी त्रिवेणी गाउँपालिकामा सर्वेक्षण र सिकाइ उपलब्धि मापनमा सहभागी भएका बालक र बालिकाहरूको सङ्ख्यालाई देखाउँछ । यस गाउँपालिकामा कुल ६०३ बालबालिकाहरूमा सर्वेक्षण गर्ने कार्य गरिएको थियो जसमध्ये ५३७ बालबालिकाहरूको सिकाइ उपलब्धि मापन गरिएको थियो । तथ्याङ्कले यस गाउँपालिकामा सिकाइ उपलब्धि मापन गरिएका बालकहरूको सङ्ख्याभन्दा बालिकाहरूको सङ्ख्या तुलनात्मक रूपमा बढी रहेको देखाएको छ ।

तालिका नं. २ : कक्षागत रूपमा सर्वेक्षण र मापनमा समावेश गरिएका बालबालिकाको सङ्ख्या

कक्षा	सर्वेक्षण गरिएका बालबालिकाको सङ्ख्या	सिकाइ उपलब्धि मापन गरिएका बालबालिकाको सङ्ख्या
पूर्व-प्राथमिक	३९	३७
१	७९	७५
२	५९	५४
३	६६	५९
४	५८	४९
५	६०	४९
६	६१	५४
७	५३	४५
८	६१	५५
९	३५	३५
१०	२०	१७
११	९	६
विद्यालय बीचमै जान छाडेका	३	२
कुल बालबालिका	६०३	५३७

माथि तालिका नं. २ मा प्रस्तुत तथ्याङ्कले सान्नी त्रिवेणी गाउँपालिकामा गरिएको सर्वेक्षणमा सहभागी भएका बालबालिकाहरू कुन कुन कक्षामा अध्ययनरत छन् भन्ने कुरालाई देखाउँछ। सर्वेक्षणमा सहभागी बालबालिकामध्ये सबै भन्दा धेरै बालबालिका कक्षा एकका, त्यसपछि कक्षा तीन, कक्षा छ र आठका बालबालिका रहेको देखिन्छ। मापनमा सहभागी गराइएका बालबालिकाहरूमध्ये विद्यालय बीचमै जान छाडेका २ जना बालबालिका देखिन्छन्।

तालिका नं. ३: नेपाली विषयमा सिकाइ उपलब्धि मापनको नतिजा

नेपाली विषयमा सिकाइ उपलब्धि मापनको नतिजा	सिकारू स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	अक्षर स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	शब्द स्तरमा बालबालिकाहरूको सङ्ख्या	अनुच्छेद स्तरमा बालबालिकाहरूको सङ्ख्या	कथा स्तरमा बालबालिकाहरूको सङ्ख्या
सङ्ख्या	८१	४५६	३६१	२६४	१६८
प्रतिशत	१५.०८%	८४.९२%	६७.२३%	४९.१६%	३१.२८%

माथि प्रस्तुत गरिएको तालिकाले सिकाइ उपलब्धि मापन गरिएका बालबालिकाले नेपाली विषयमा हासिल गरेको सिकाइ उपलब्धिको अवस्थालाई देखाउँछ। नेपाली विषयको सिकाइ उपलब्धिको उच्च स्तरमा पुग्ने बालबालिकाहरूको सङ्ख्या घटेको देख्न सकिन्छ। उदाहरणका लागि १० मध्ये ८ बालबालिकाहरूले नेपाली अक्षर पढ्न सकेको देखिन्छ र १० मध्ये लगभग ७ जना बालबालिकाहरूले नेपाली शब्द पढ्न सकेको देखिन्छ। जबकि १० मध्ये ३ जना बालबालिकाहरूले मात्र कक्षा दुई तहको नेपाली कथा पढ्न सक्षम देखिन्छन्।

तालिका नं. ४: अङ्ग्रेजी विषयमा सिकाइ उपलब्धि मापनको नतिजा

अङ्ग्रेजी विषयमा सिकाइ उपलब्धि मापनको नतिजा	सिकारू स्तरमा बालबालिकाहरूको सङ्ख्या	अक्षर स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	शब्द स्तरमा बालबालिकाहरूको सङ्ख्या	अनुच्छेद स्तरमा बालबालिकाहरूको सङ्ख्या	कथा स्तरमा बालबालिकाहरूको सङ्ख्या
सङ्ख्या	११४	४२३	२२५	८६	२८
प्रतिशत	२१.२३%	७८.७७%	४१.९०%	१६.०१%	५.२१%

माथि प्रस्तुत तथ्याङ्कले बालबालिकाहरूले अङ्ग्रेजी विषयको सिकाइ उपलब्धि मापनमा हासिल गरेको नतिजालाई देखाउँछ। समग्र रूपमा हेर्दा अङ्ग्रेजी विषयमा सान्नी त्रिवेणी गाउँपालिकाका बालबालिकाहरूको सिकाइ उपलब्धि कमजोर रहेको देख्न सकिन्छ।

तथ्याङ्क अनुसार १० मध्ये लगभग ८ बालबालिकाहरूले अङ्ग्रेजी अक्षर पढ्न सकेको देखिन्छ र तिनीहरूमध्ये पनि केवल आधा सङ्ख्याका बालबालिकाहरूले मात्र अङ्ग्रेजी शब्द पढ्न सकेको देखिन्छ। अनुच्छेद र कथा पढ्न सक्ने बालबालिकाहरूको सङ्ख्या क्रमशः १० मध्ये २ बालबालिकाहरूले पढ्न सकेको र १० मध्ये लगभग कुनै पनि बालबालिकाले पढ्न नसकेको देखाएको छ। यस गाउँपालिकामा अङ्ग्रेजी अक्षर चिन्न नसक्ने १० मध्ये २ बालबालिकाहरू थिए।

तालिका नं. ५: गणित विषयमा सिकाइ उपलब्धि मापनको नतिजा

गणित विषयमा सिकाइ उपलब्धि मापनको नतिजा	सिकारू स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	एक अङ्कको स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	दुई अङ्कको स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	जोड स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	घटाउ स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	भाग स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	समस्याको हल स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या
सङ्ख्या	९०	४४७	३१२	१५८	९२	४२	३२
प्रतिशत	१६.७६%	८३.२४%	५८.१०%	२९.४२%	१७.१३%	७.८२%	५.९६%

माथि प्रस्तुत गरिएको नतिजाले बालबालिकाको गणित विषयको सिकाइ उपलब्धि मापनको नतिजालाई देखाउँछ। यस तथ्याङ्कले गणित विषयमा बालबालिकाको सिकाइ उपलब्धि कम देखाएको छ। १० मध्ये ८ बालबालिकाहरूले एक अङ्कको सङ्ख्या चिन्न सकेका छन् तर दुई अङ्कको सङ्ख्या पढ्न सक्ने बालबालिकाहरूको सङ्ख्या घटेर ६ मा पुगेको

छ। १० मध्ये ३ बालबालिकाहरूले जोडका समस्याहरू समाधान गर्न सकेका छन् भने मात्र २ जनाले घटाउका समस्याहरू समाधान गर्न सकेका छन्। १० मध्ये १ बालबालिकाले मात्र भाग स्तरको समस्या समाधान गर्न सकेको देखिन्छ। यस गाउँपालिकामा १० जनामध्ये कुनै पनि बालबालिकाले भाषागत रूपमा दिइएको समस्यालाई पढेर समाधान गर्न नसकेको देखिन्छ।

तालिका नं. ६: लिङ्गका आधारमा नेपाली विषयको सिकाइ उपलब्धि मापनको नतिजा

लिङ्ग	सिकारू स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	अक्षर स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	शब्द स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	अनुच्छेद स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	कथा स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या
बालक	३३	२१९	१७५	११८	७०
बालक (%)	१३.१०%	८६.९०%	६९.४४%	४६.८३%	२७.७८%
बालिका	४८	२३७	१८६	१४६	९८
बालिका (%)	१६.८४%	८३.१६%	६५.२६%	५१.२३%	३४.३९%

तालिका नं. ६ ले नेपाली विषयमा बालक र बालिकाहरूको सिकाइ उपलब्धि मापनको नतिजालाई देखाउँछ। सान्नी त्रिवेणी गाउँपालिकामा बालकहरूले बालिकाहरूको तुलनामा अक्षर र शब्द स्तरमा राम्रो गरे तापनि सिकाइ उपलब्धिको उच्च स्तरमा बालक र बालिकाहरू दुवैको सिकाइ स्तर लगभग समान रहेको देखिन्छ। उदाहरणका लागि, अक्षर स्तरमा १० जनामध्ये ९ जना बालकहरूले नेपाली अक्षर पढ्न सकेका थिए भने १० मध्ये ८ जना बालिकाहरूले मात्र सोही कार्य गर्न सकेका थिए। तर सिकाइ उपलब्धिको उच्च स्तरमा १० जनामध्ये ५ बालकहरू र १० मध्ये ५ बालिकाहरूले नेपाली अनुच्छेद र १० मध्ये ३ जना बालकहरू र ३ जना बालिकाहरूले कक्षा दुई तहको नेपाली कथा पढ्न सकेका छन्।

तालिका नं.७: लिङ्गका आधारमा अङ्ग्रेजी विषयको सिकाइ उपलब्धि मापनको नतिजा

लिङ्ग	सिकारू स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	अक्षर स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	शब्द स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	अनुच्छेद स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	कथा स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या
बालक	४७	२०५	११३	४९	२५
बालक (%)	१८.६५%	८१.३५%	४४.८४%	१९.४४%	९.९२%
बालिका	६७	२१८	११२	३७	३
बालिका (%)	२३.५१%	७६.४९%	३९.३०%	१२.९८%	१.०५%

माथि प्रस्तुत गरिएको तथ्याङ्कले अङ्ग्रेजी विषयमा बालक र बालिकाको सिकाइ उपलब्धिको नतिजा देखाउँछ। यस गाउँपालिकामा बालक र बालिकाको सिकाइ उपलब्धि अक्षर र शब्द स्तरमा समान भए तापनि अनुच्छेद र कथा स्तरमा बालकहरूले बालिकाहरूको तुलनामा अलिकति राम्रो प्रगति गरेको देख्न सकिन्छ। लगभग १० मध्ये ८ बालकहरू र १० मध्ये ८ बालिकाहरूले अङ्ग्रेजी अक्षर पढ्न सकेका थिए। तर अनुच्छेद पढ्न सक्ने बालक र बालिकाको सङ्ख्या १० मध्ये क्रमशः २ र १ जनामा भरेको देखिन्छ। त्यसै गरी १० जनामध्ये १ जना बालकले मात्र कक्षा दुई तहको कथा पढ्न सकेको र बालिकाहरूको हकमा भने कसैले पनि कथा पढ्न नसकेको देखिन्छ।

तालिका नं. ८ : लिङ्गका आधारमा गणित विषयको सिकाइ उपलब्धि मापनको नतिजाको नतिजा

लिङ्ग	सिकारू स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	एक अङ्कको स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	दुई अङ्कको स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	जोड स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	घटाउ स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	भागस्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	समस्याको हल स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या
बालक	३२	२२०	१६०	८४	५१	२७	१९
बालक (%)	१२.७०%	८७.३०%	६३.४९%	३३.३३%	२०.२३%	१०.७१%	७.५४%
बालिका	५८	२२७	१५२	७४	४१	१५	१३
बालिका (%)	२०.३५%	७९.६५%	५३.३३%	२५.९६%	१४.३९%	५.२६%	४.५६%

माथि प्रस्तुत तालिकाले लिङ्गका आधारमा गणित विषयको सिकाइ उपलब्धि मापनको नतिजा देखाउँछ। गणितमा बालकहरू सबै स्तरमा बालिकाहरूभन्दा केही हदसम्म अगाडि देखिन्छन्। उदाहरणका लागि, १० मध्ये ९ बालकहरू र १० मध्ये ८ बालिकाहरूले एक अङ्कको सङ्ख्या पहिचान गर्न सकेको देखिन्छ। सिकाइ उपलब्धिको स्तर बढ्दै जाँदा १० मध्ये २ बालकहरूले मात्र घटाउका समस्या हल गर्न सकेको देखिन्छ भने १० मध्ये १ बालिकाले मात्र सोही समस्याको हल गर्न सकेको देखिन्छ। भाषागत रूपमा पढेर, बुझेर समस्याको हल गर्ने स्तरमा बालकहरूको सङ्ख्या १० जनामध्ये मात्र १ जना र बालिकाहरूमा भने लगभग कोही पनि नभएको अवस्था देखिन्छ।

तालिका नं. ९ : कक्षागत रूपमा नेपाली विषयको सिकाइ उपलब्धि मापनको नतिजा

कक्षा	सिकारू स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	अक्षर स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	शब्द स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	अनुच्छेद स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	कथा स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या
पूर्व-प्राथमिक	२७	१०	५	०	०
%	७२.९७%	२७.०३%	१३.५१%	०.००%	०.००%
१	३७	३८	१०	२	१
%	४९.३३%	५०.६७%	१३.३३%	२.६७%	१.३३%
२	७	४७	२५	१०	५
%	१२.९६%	८७.०४%	४६.३०%	१८.५२%	९.२६%
३	४	५५	३४	११	५
%	६.७८%	९३.२२%	५७.६३%	१८.६४%	८.४७%
४	४	४५	३८	२६	८
%	८.९६%	९१.०४%	७७.५५%	५३.०६%	१६.३३%
५	१	४८	४६	३८	२०
%	२.०४%	९७.९६%	९३.८८%	७७.५५%	४०.८२%
६	१	५३	४९	४१	१९
%	१.८५%	९८.१५%	९०.७७%	७५.९३%	३५.९९%

७	०	४५	४३	३४	२३
%	०.००%	१००.००%	९५.५६%	७५.५६%	५१.११%
८	०	५५	५४	४६	३६
%	०.००%	१००.००%	९८.१८%	८३.६४%	६५.४५%
९	०	३५	३३	३२	२९
%	०.००%	१००.००%	९४.२९%	९१.४३%	८२.८६%
१०	०	१७	१७	१७	१६
%	०.००%	१००.००%	१००.००%	१००.००%	९४.१२%
११	०	६	६	६	६
%	०.००%	१००.००%	१००.००%	१००.००%	१००.००%
विद्यालय बीचमै जान छाडेका	०	२	१	१	०
%	०.००%	१००.००%	५०.००%	५०.००%	०.००%

माथि प्रस्तुत तालिका नं. ९ ले नेपाली विषयमा सिकाइ उपलब्धि मापनको नतिजालाई कक्षागत रूपमा देखाउँछ । सानो तहको कक्षाबाट माथिल्लो कक्षामा उत्तीर्ण भएर जाँदा बालबालिकाहरूको सङ्ख्या सिकाइ उपलब्धिको हरेक स्तरमा बढ्दै गएको देखिन्छ भने कक्षा छको शब्द, अनुच्छेद र कथा स्तरको तथ्याङ्कमा केही उतारचढाव आएको देखिन्छ । कक्षा सातदेखि माथिल्ला कक्षाहरूमा कोही पनि बालबालिका सिकारु स्तरमा थिएनन् र सबैले नेपाली अक्षर पढ्न सकेका थिए । कथा स्तरमा पनि कक्षा छका बालबालिकाहरूको सङ्ख्या अलिकति घटेको भए पनि कक्षा सात र माथिल्ला कक्षाहरूमा बालबालिकाहरूको सङ्ख्यामा वृद्धि भएको देखिन्छ ।

तालिका नं. १० : कक्षागत रूपमा अङ्ग्रेजी विषयको सिकाइ उपलब्धि मापनको नतिजा

कक्षा	सिकारू स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	अक्षर स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	शब्द स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	अनुच्छेद स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	कथा स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या
पूर्व-प्राथमिक	२९	८	३	०	०
%	७८.३८%	२१.६२%	८.११%	०.००%	०.००%
१	४४	३१	८	०	०
%	५८.६७%	४१.३३%	१०.६७%	०.००%	०.००%
२	११	४३	१०	३	१
%	२०.३७%	७९.६३%	१८.५२%	५.५६%	१.८५%
३	१३	४६	१३	४	१
%	२२.०३%	७७.९७%	२२.०३%	६.७८%	१.६९%
४	९	४०	१७	३	०
%	१८.३७%	८१.६३%	३४.६९%	६.१२%	०.००%
५	२	४७	२५	८	३
%	४.०८%	९५.९२%	५१.०२%	१६.३३%	६.१२%
६	३	५१	२९	१३	४
%	५.५६%	९४.४४%	५३.७०%	२४.०७%	७.४१%
७	२	४३	२७	९	३
%	४.४४%	९५.५६%	६०.००%	२०.००%	६.६७%
८	१	५४	३८	१५	३
%	१.८२%	९८.१८%	६९.०९%	२७.२७%	५.४५%
९	०	३५	३२	१८	८
%	०.००%	१००.००%	९१.४३%	५१.४३%	२२.८६%
१०	०	१७	१६	९	४
%	०.००%	१००.००%	९४.१२%	५२.९४%	२३.५३%
११	०	६	६	४	१
%	०.००%	१००.००%	१००.००%	६६.६७%	१६.६७%
विद्यालय बीचमै जान छाडेका	०	२	१	०	०
%	०.००%	१००.००%	५०.००%	०.००%	०.००%

माथि प्रस्तुत तालिका नं. १० ले अङ्ग्रेजी विषयमा बालबालिकाहरूको सिकाइ उपलब्धि मापनको नतिजा कक्षागत रूपमा देखाएको छ। अङ्ग्रेजी विषयका केही सिकाइ उपलब्धिका स्तरमा बालबालिकाहरूको सङ्ख्यामा थोरै उतारचढाव देखिए तापनि सामान्यतया कक्षागत रूपमा सिकाइ उपलब्धिको नतिजामा उनीहरूको प्रगति भएको देखिन्छ। उदाहरणका लागि, कक्षा पाँचमा १० मध्ये १० बालबालिकाहरूले अङ्ग्रेजी अक्षर पढ्न सकेका थिए तर कक्षा छमा रहेका १० मध्ये ९ बालबालिकाहरूले मात्र अङ्ग्रेजी अक्षर पढ्न सकेको देखिन्छ। कथा स्तरमा गएर बालबालिकाहरूको सङ्ख्या वृद्धि हुने क्रम कक्षागत रूपमा स्थिर छैन। उच्च कक्षामा पुगे पनि कक्षा दुई तहको अङ्ग्रेजी कथा पढ्न सक्ने बालबालिकाको सङ्ख्यामा केही कमी आएको देखिन्छ।

तालिका नं. ११ : कक्षागत रूपमा गणित विषयको सिकाइ उपलब्धि मापनको नतिजा

लिङ्ग	सिकारू स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	एक अङ्कको स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	दुई अङ्कको स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	जोड स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	घटाउ स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	भागस्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	समस्याको हल स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या
पूर्व-प्राथमिक	२८	९	६	०	०	०	०
%	७५.६८%	२४.३२%	१६.२२%	०.००%	०.००%	०.००%	०.००%
१	३९	३६	९	०	०	०	०
%	५२.००%	४८.००%	१२.००%	०.००%	०.००%	०.००%	०.००%
२	१०	४४	१७	५	५	३	१
%	१८.५२%	८१.४८%	३१.४८%	९.२६%	९.२६%	५.५६%	१.८५%
३	६	५३	२२	९	५	३	३
%	१०.१७%	८९.८३%	३७.२९%	१५.२५%	८.४७%	५.०८%	५.०८%
४	२	४७	३५	१८	६	०	०
%	४.०८%	९५.९२%	७१.४३%	३६.७३%	१२.२४%	०.००%	०.००%
५	१	४८	३७	२२	१४	६	५
%	२.०४%	९७.९६%	७५.५१%	४४.९०%	२८.५७%	१२.२४%	१०.२०%
६	३	५१	४१	२१	६	२	२
%	५.५६%	९४.४४%	७५.९३%	३८.८९%	११.११%	३.७०%	३.७०%
७	१	४४	३८	१८	९	६	४
%	२.२२%	९७.७८%	८४.४४%	४०.००%	२०.००%	१३.३३%	८.८९%
८	०.००	५५	४९	२६	१६	७	५
%	०.००%	१००.००%	८९.०९%	४७.२७%	२९.०९%	१२.७३%	९.०९%
९	०.००	३५	३४	२१	१६	८	७
%	०.००%	१००.००%	९७.१४%	६०.००%	४५.७१%	२२.८६%	२०.००%
१०	०.००	१७	१७	१३	११	७	५
%	०.००%	१००.००%	१००.००%	७६.४७%	६४.७१%	४१.१८%	२९.४१%
११	०.००	६	६	५	४	०.००	०.००
%	०.००%	१००.००%	१००.००%	८३.३३%	६६.६७%	०.००%	०.००%
विद्यालय बीचमै जान छाडेका	०.००	२	१	०.००	०.००	०.००	०.००
%	०.००%	१००.००%	५०.००%	०.००%	०.००%	०.००%	०.००%

माथि प्रस्तुत तालिका नं. ११ ले गणित विषयमा बालबालिकाहरूले हासिल गरेको सिकाइ उपलब्धिको मापनलाई कक्षागत रूपमा देखाउँछ। गणित विषयमा पनि लगभग घटाउ स्तरसम्म केही थोरै अपवादबाहेक कक्षागत प्रगति अनुरूप बालबालिकाहरूको प्रगति पनि क्रमिक रूपमा भएको देखिन्छ। तर सिकाइ उपलब्धिका उच्च स्तरमा अर्थात् भाग र समस्याको हल स्तरमा बालबालिकाको सङ्ख्यामा उतारचढाव भएको देखिन्छ। उदाहरणका लागि, कक्षा चारमा पढ्ने

१० मध्ये कुनै पनि बालबालिकाले भाग समस्या समाधान गर्न सकेका थिएनन् भने कक्षा पाँचमा १० मध्ये कम्तीमा १ बालबालिकाले भाग समस्या समाधान गरेका थिए । तर फेरि कक्षा छमा गएर लगभग कसैले पनि भाग समस्या समाधान गर्न सकेका थिएनन् । भाषागत रूपमा दिइएका समस्या पढेर हल गर्ने स्तरमा पनि विभिन्न कक्षामा उस्तै उतारचढाव देखिएको छ ।

६. तथ्याङ्कहरूको विश्लेषण

कालीकोटको सान्नी त्रिवेणी गाउँपालिकामा नागरिकहरूको नेतृत्वमा गरिएको शैक्षिक स्तर मापनको नतिजाले सान्नी त्रिवेणी गाउँपालिकामा ५ देखि १६ वर्षको उमेर समूहका बालबालिकाहरूको आधारभूत सिकाइ न्यून रहेको देखाएको छ । यहाँ मापनका निमित्त तयार गरिएका प्रश्नपत्रहरू कक्षा दुई तहको पाठ्यक्रममा आधारित रहेका छन् ।

समग्रमा नेपाली, अङ्ग्रेजी र गणित विषयमा तथ्याङ्कमा देखाए अनुसार बालबालिकाहरूको सिकाइ उपलब्धिमा सुधार को आवश्यकता रहेको छ । नेपाली, अङ्ग्रेजी र गणितमा सिकाइ उपलब्धिको उच्च स्तरमा बालबालिकाहरूको नतिजा कमजोर देखिन्छ । अङ्ग्रेजी विषयमा बालबालिकाको सिकाइ उपलब्धिको नतिजा नेपाली विषयको तुलनामा कम छ । नेपाली विषयको अक्षर, शब्द र अनुच्छेद स्तरमा बालबालिकाहरूको जति सङ्ख्या थियो अङ्ग्रेजी विषयका सोही स्तरमा बालबालिकाहरूको सङ्ख्या त्यो भन्दा कम थियो ।

सान्नी त्रिवेणी गाउँपालिकामा नेपाली भाषामा अक्षर र शब्द स्तरमा बालकहरूको सिकाइ उपलब्धिको नतिजा बालिकाहरूको भन्दा राम्रो भए पनि उच्च स्तरमा गएर त्यो नतिजा उस्तै देखिएको छ । अङ्ग्रेजी भाषामा बालकहरूले उच्च स्तरको सिकाइ उपलब्धिमा बालिकाहरूलाई पछि पारेको देखिन्छ तर गणित विषयमा बालकहरूले लगभग सिकाइ उपलब्धिको सबै स्तरमा बालिकाहरूलाई पछि पारेको देखिन्छ ।

नेपाली र अङ्ग्रेजी भाषामा बालबालिकाहरूको सङ्ख्यामा केही उतारचढाव भएता पनि कक्षागत रूपमा सिकाइ उपलब्धिमा क्रमशः प्रगति भएको देखिन्छ, यद्यपि गणितमा भने विशेष गरी उच्च स्तरको सिकाइ उपलब्धिका स्तरहरूमा बालबालिकाको सङ्ख्यामा उतारचढाव देखिन्छ ।

तर समग्र रूपमा आएको तथ्याङ्कलाई हेर्ने हो भने बालबालिकाहरूको आधारभूत सिकाइको अवस्थामा सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ । विद्यालयमा माथिल्लो तहमा पुगेका बालबालिकाहरूले पनि आधारभूत तहको सिकाइसमेत हासिल गर्न नसक्नुका विभिन्न कारण हुन सक्छन् । विद्यालय र घरपरिवारमा बालबालिकाको सिकाइ प्रक्रियामा बाधा पुऱ्याउने विषयहरू बारे बुझ्न तथा तिनको विश्लेषण गर्नु आवश्यक छ । विद्यालयमा होस् वा घरमा जहाँ भए पनि सान्नी त्रिवेणी गाउँपालिकाको शैक्षिक क्षेत्रमा सुधार गर्नुपर्ने धेरै क्षेत्रहरू छन् भन्ने कुरा यस मापनबाट आएको परिणामले देखाउँछ ।

७. निष्कर्ष

शिक्षाले मानिसको जीवनमा दीर्घकालीन प्रभाव पार्छ। त्यसैले गुणस्तरीय शिक्षा पाउनु सबैको अधिकार हो। गुणस्तरीय शिक्षाको लागि शिक्षक, अभिभावक लगायत स्थानीय तहका शिक्षामा काम गर्ने सरोकारवाला तथा विज्ञहरूसँग निरन्तर र समयसापेक्ष रूपमा छलफल, अन्तर्क्रिया गरी स्थानीय योजना र नीतिहरूको कार्यान्वयन हुनु आवश्यक छ। कालीकोटको सान्नी त्रिवेणी गाउँपालिकामा नागरिक नेतृत्वमा गरिएको मापनले यस पालिकामा रहेका बालबालिकाहरूको आधारभूत सिकाइको अवस्था कमजोर रहेको र यसमा धेरै सुधार गर्नपर्ने देखाएको छ।

दिगो विकास लक्ष्य ४ लाई पूरा गर्ने हाम्रो प्रतिबद्धतालाई पूर्णता दिन स्थानीय स्तरमा रहेका शिक्षासँग सम्बन्धित सरोकारवालाहरूसँग सिकाइको बारेमा छलफल गर्न र सिकाइको स्तरमा सुधार गर्नका निमित्त विभिन्न उपायको खोजी गर्नु जरुरी छ। यस कार्यमा सामुदायिक युवाहरूलाई संलग्न गराई तिनलाई परिचालन गर्न आवश्यक देखिन्छ। यसरी सिकाइको नतिजा मापन गर्न पनि नागरिकको नेतृत्वमा गरिने मापन एक शक्तिशाली विधि हुन सक्छ। त्यसो गर्दा यसले समुदायका सदस्यहरू, स्थानीय सरकार र सरोकारवालाहरूलाई बालबालिकाहरूको आधारभूत सिकाइमा सुधार ल्याउने विषयमा जवाफदेही हुन पनि मद्दत गर्दछ। यसले समग्र शिक्षा प्रणालीलाई सुधार गर्नका निमित्त नीतिगत तहमा बहस र संवाद गर्ने वातावरण तथा स्थानको पनि सृजना गर्छ।

८. असर (ASER) कालीकोटमा काम गर्ने समूह

मुख्य प्रशिक्षक : रमेश प्रसाद जैसी, अमिता शाही, मदन पुरी

स्वयंसेवकहरू : सुरेन्द्रनाथ योगी, कर्णप्रसाद जैसी, विन्दु योगी, अमर बहादुर बुढा, अस्मिता दर्जी, किशोर देवकोटा, विमला देवकोटा, ममता ऐदी, सुरेश थापा, हंसराज सिम्खडा, अस्मिता कुमारी सहकारी, उर्मिला बुढा केसी, गोविन्द केसी, जयबहादुर बुढा, धर्म साउँद, जमुना कुमारी आचार्य, पदमे दर्जी, निर्मला शाही

असर नेपाल (ASER Nepal) : जास्मीन शाक्य, ललित जंग शाही, मनिषा गहतराज, प्रमिला बिसुंके, राजीव तिमल्सिना, रोशन पोखरेल